

11- 12 років. В такі періоди діти та підлітки стають примхливими, принциповими, дратівливими, полюбують вступати у різні конфлікти з оточуючими дітьми та старшими людьми. В таких періодах у них може сформуватися неприйняття вимог, які раніше беззаперечно виконувалися, що призводить до впертості і до порушень правил поведінки та, як правило, до отримання травм.

Діти, після того, коли вже вони отримують травми, як правило, мають високу схильність до багатьох ризиків, емоційно нестійкі, схильні до частих змін настрою, нервові, неадекватно поведуться в стресових ситуаціях.

Причинами дитячого травматизму є:

1. Недостатній контроль за дітьми, коли йдуть дорогою зі школи .
2. Не знання правил дорожнього руху та поведінки на вулиці, спеціальне нехтування такими правилами.
3. Різні ігри на проїзній частині вулиці.
4. Недостатнє охоплення дітей позашкільною навчально-виховною та розважальною роботою, недостатній контроль за дітьми під час дозвілля.

Отже, профілактикою шкільного травматизму сьогодні стурбований весь світ. Все більше досліджено, що за останні роки збільшується травматизм, кількість важких ушкоджень, ускладнених шоком, крововтратою, порушеннями життєво важливих функцій організму. На дорогах машини стають швидшими, електротехніка стає поширенішою. У дітей спритності, швидкості, гнучкості постійно стає все менше і менше. І тому в більшості країнах проблемою дитячого травматизму стурбовані не тільки лікарі, а й інженери, юристи, педагоги та політики. І тому ніякі громадські діячі та організації не будуть думати про здоров'я дітей більше, ніж їх рідні батьки та вчителі. У роботі школи одним із пріоритетних завдань є формування в учнів чітких навичок безпечної поведінки на вулицях, на дорогах, в школі та вдома. Основною формою профілактики дитячого травматизму в школі є проведення інструктажів з техніки безпеки для вчителів та учнів. Відповідне проведення різних профілактичних бесід з учнями та їх батьками, проведення виховних бесід про необхідність дотримання правил поведінки в школі та вимог до одягу і взуття учнів. Директором школи і заступником з виховної роботи має бути чітко розроблений графік чергування вчителів та учнів старших класів в коридорах, у шкільній їдальні та на території школи.

Список використаної літератури

1. Назарова С. К., Тухтаєва Д. М., Тиллабоева А. А. Динаміка дитячого травматизму та попередження ранньої інвалідності // Молодий вчений. – 2016. – № 8. – С. 417–421.
2. Назарова С. К., Тухтаєва Д. М., Тиллабоева А. А. Динаміка дитячого травматизму та попередження ранньої інвалідності // Молодий вчений. – 2016. – № 8. – С. 417–421.

ПРОФІЛАКТИКА ШКІЛЬНОГО ТРАВМАТИЗМУ У ДІТЕЙ: ОСОБЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

*Кабарухіна Г. В.
м. Полтава*

Анотація. У статті розглядаються та аналізуються причини виникнення травматизму школярів в сучасних шкільних умовах, його види та ефективні заходи профілактики.

Ключові слова: учні, батьки, шкільний травматизм, види травматизму, профілактика.

У суспільстві, побудованому на гуманістичних і демократичних засадах, здоров'я людини є вищою цінністю, найважливішим надбанням держави. На жаль,

серед найгостріших проблем сьогодення в Україні є погіршення усіх складових здоров'я дітей і молоді. Враховуючи дані про захворюваність та травматизм дітей, невміння учнів та дорослих керувати своїм здоров'ям, особливого значення у наш час набувають цілеспрямований педагогічний та психологічний вплив на особистість, виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я громадян як найвищої соціальної цінності, формування гігієнічних навичок і засад здорового способу життя. Збереження і зміцнення фізичного та психологічного здоров'я є одним із пріоритетних завдань закладів загальної середньої освіти.

Однією з проблем, що виникають у вихованців навчального закладу, може стати шкільний травматизм. Характер і причини дитячого травматизму мають вікову специфіку. Якщо травми в дітей дошкільного віку найчастіше – результат недогляду дорослих, то у школярів вони є наслідком грубих пустощів, небезпечних ігор, невмілого користування предметами побуту тощо. За результатами статистичних досліджень найчастіше травми виникають у дітей саме шкільного віку. Цьому сприяють суттєві зміни способу життя, пов'язані зі вступом до школи, і зниженням контролю з боку дорослих. Перше місце за поширеністю посідають побутові травми, отримані у дворі, будинку, під час активних рухливих ігор та спортивних розваг. Це – падіння з висоти (даху, дерева), поранення гострими предметами; вогнепальні поранення з самопалів, травми, пов'язані з некоректним поводженням з електрикою, різноманітними електроприладами. Нерідко травми у школярів виникають під час неорганізованих занять спортом у дітей молодшого та середнього шкільного віку – при падінні з гойдалок, при порушенні правил катання на санках, стрибках з трампліну, під час катання на лижах з крутих схилів, їзді на велосипеді. Друге місце посідає транспортний травматизм. Нещасні випадки на вулицях і дорогах посідають перше місце серед причин смертності від травм дітей старше чотирьох років. Одне з провідних місць серед причин смертності дітей шкільного віку займають нещасні випадки на воді. Вони є наслідком бездоглядності дітей під час купання, їхнього невміння плавати, недотримання правил купання, а також порушення дорослими правил безпеки під час катання з дітьми на човнах та інших плавальних засобах. Крім того, досить часто реєструються й отруєння серед дітей. Причинами отруєння дітей бувають різні гриби, ягоди, листя, кореневища рослин, що містять отруйні речовини, а також недбале зберігання лікарських засобів, отрутохімікатів. Досвід показує, що дитячий травматизм пов'язаний, в основному, з відсутністю у дітей навичок правильної поведінки в різних життєвих ситуаціях. Досить часто спостерігаємо нещасні випадки і в школі. Найчастіше вони виникають в позаурочний час у класі, коридорі, дворі. Більшість травм – результат недисциплінованості дітей (падіння зі сходів, парт, підвіконь, підніжки тощо). Разом з тим причиною цього можуть стати порушення санітарно-гігієнічних норм і правил експлуатації шкільних приміщень. На другому місці за частотою травм у школі є ушкодження, одержані на уроках фізичної культури. Відбуваються вони, як правило, під час занять на повітрі і на спортивних обладнаннях, які не відповідають за розмірами гігієнічним нормам вікової групи дітей. З метою профілактики, вчителям рекомендується дотримуватися послідовності в освоєнні навчальної програми, навчати дітей необхідним навичкам під час занять спортом, поступово збільшувати фізичне навантаження, дотримуватися правил при виконанні вправ, пов'язаних з ризиком падіння, забезпечувати контроль за поведінкою дітей на заняттях. Виникають травми і під час навчально-виробничих занять школярів. Їхні причини – властива дітям допитливість, пустощі, відсутність практичного досвіду, незнання правил техніки безпеки під час роботи в майстернях, хімічних лабораторіях та ін. Серед різних вікових груп дітей шкіл, які отримали травми, виділяються два основних типи причин пошкоджень: 1) неадекватна поведінка дитини, її дії явно загрожують можливістю отримання травми (ігри на дахах, будівництвах, лазіння по

деревах тощо). Причини цього типу, у свою чергу, можна поділити на дві групи:

- неадекватна поведінка дитини на тлі повної непоінформованості про можливість отримання травми;
- неадекватна поведінка на тлі наявних знань про можливість отримання травми, невпорядкованість зовнішнього середовища, недбалість і недогляд дорослих. 3

Зважаючи на це, неадекватна поведінка дітей відсутня, або вона відіграє мінімальну роль. Сюди ж належать випадки спортивних травм на уроці фізичної культури або спортивних секціях, якщо ці пошкодження не є наслідком неадекватної поведінки дитини. Отже, у кожній віковій групі школярів переважає той чи інший тип причин травм. У школярів молодшого і середнього віку переважає перший тип причин травм, до того ж у молодших школярів переважає низький рівень обізнаності про можливість отримання травми, несформованість навичок й умінь безпечної поведінки. У школярів середнього віку частішають травми, що виникають через нехтування наявними знаннями, часто в силу помилкового тлумачення таких понять, як «сміливість», «боягузтво», «геройство». Тобто, і в цій віковій групі також відсутня навичка безпечної поведінки. У старшому шкільному віці число дітей, необізнаних з травматичними наслідками певних варіантів поведінки та ігор, найменше. При цьому відносно великим стає число випадків травм з причинами другого типу, в основному в результаті росту спортивного травматизму. Аналіз даних про надання долікарської допомоги потерпілим дітям показує, що доросле населення слабо орієнтовано в цих питаннях. У 50% випадків допомога дітям і їхнє транспортування до медичного закладу проводяться неправильно. Це посилює тяжкість пошкоджень, ускладнює лікування. Робота з профілактики дитячого травматизму повинна вестися в трьох основних напрямках:

1. Створення травмобезпечного середовища, у якому перебувають діти.
2. Вироблення у дітей безпечної поведінки в різних життєвих ситуаціях.
3. Загартування і фізичний розвиток дітей, спрямовані на зміцнення кістково-м'язової системи та вироблення координації рухів.

Отже, роботу з профілактики травматизму необхідно проводити диференційовано, залежно від віку учнів. Заходи щодо профілактики травматизму повинні включатися в план виховної роботи школи. Знання та навички, отримані в школі, закріплюються в повсякденному житті. Основна роль у цьому процесі належить також і батькам, які не повинні байдуже проходити повз небезпечних пустощів дітей, адже їхнє завдання запобігти біді, навіть якщо вона загрожує чужій дитині.

Список використаної літератури

1. Бойченко Т. Валеологія – мистецтво бути здоровим // Здоров'я та фізична культура. – 2005. – №2.
2. Здоров'язбережувальні технології в системі роботи класного керівника як один із методів реалізації виховання ціннісного ставлення до себе [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dorobok.edu.vn.ua/article/view/798>.
3. Онопрієнко Ю. В. Здоров'язберігаючі технології в школі / Ю. В. Онопрієнко // Основи здоров'я та фізична культура. – 2007. – №9.
4. Остапенко А. Навчати, зберігаючи здоров'я / А. Остапенко // Початкова освіта. – 2015. – № 9.
5. Формування сучасного безпечного та здорового освітнього середовища: реалії та перспективи: збірник наук. праць Регіон. наук.-практ. конф., присвяченої Всесвітньому Дню цивільної оборони та Всесвітньому Дню охорони праці. (Полтава, 3–4 травня 2018 р.) / упоряд., і ред.: В. П. Титаренко, А. М. Хлопов. – Полтава : ПНПУ, 2018. – 342 с.
6. Шрамко О. Від ідей В. О. Сухомлинського до здоров'язбережувальних технологій у сучасній початковій школі / О. Шрамко // Рідна школа. – 2012.